

Людмила Йосипівна АВЕДЯН

кандидат економічних наук,
доцент,
Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця

ШЛЯХИ І ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Аведян, Л. Й. Шляхи і джерела фінансування регіональних інвестиційних проектів / Людмила Йосипівна Аведян // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 25. – № 1. – С. 89-94. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Розглядаються питання, пов'язані з визначенням шляхів і джерел фінансування регіональних інвестиційних проектів. Проаналізовано переваги і недоліки залучення іноземного капіталу та стимулювання розвитку нових технологій.

Досліджено, що залучення до національної економіки України іноземних інвестицій в умовах гострого фінансового дефіциту - дуже важлива справа. Визначено також, що обсяг їх сьогодні через відсутність належної правової основи та реальних гарантій незначний. Іноземні інвестори потребують гарантій. З'ясовано, що інвестиції в економіку України та її регіонів здійснюється здебільшого у вигляді створення спільних підприємств, придбання об'єктів нерухомості шляхом прямого їх одержання або у формі акцій, облігацій, інших цінних паперів.

Щодо нинішнього стану виробничих потенціалів регіонів України, то масове залучення іноземних інвестицій відіграє надзвичайно велику роль у виході нашої держави із скрутного становища. Та все ж орієнтуватися в довгостроковій перспективі на них не слід, оскільки орієнтація на зовнішню допомогу шкодить використанню наявних ресурсів унаслідок їх екстенсивного використання.

Ключові слова: інвестиції; інновації; розвиток; економіка; можливості; інвестиційний клімат.

Ludmyla Yosypivna AVEDYAN

PhD in Economics,
Associate Professor,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

WAYS AND SOURCES OF REGIONAL INVESTMENT PROJECTS FINANCING

Abstract

The problems which are associated with the definition of routes and sources of funding for regional investment projects are considered in this article. The advantages and disadvantages of attraction of foreign capital are analysed. The question of stimulation of the development of new technologies is investigated.

It is proved that the involvement of the national economy of Ukraine Foreign investment in terms of acute fiscal deficit is very important. It is defined that their volume is insignificant because of the lack of an adequate legal framework and real guarantees. Foreign investors demand guarantees. It is found out that investments in the economy of Ukraine and its regions are carried out mainly in the form of joint ventures, acquisition of real estate through direct their obtaining in the form of stocks, bonds and other securities.

As for the current state of the production potential of regions of Ukraine, the massive foreign investment plays an extremely important role in getting our country out of a difficult situation. However, we should not orient on them if we speak about the long term goals as the focus on external assistance affects the use of available resources because of their extensive use.

Keywords: investment; innovation; development; economy; opportunities; investment climate.

JEL classification: G18, O18, R51

Вступ

За останні 25 років незалежності в Україні сталися значні трансформаційні зміни в інвестиційних процесах, зокрема відкритість вітчизняного ринку інвестицій для іноземних інвесторів, поглиблення міжнародної співпраці з високорозвиненими країнами щодо залучення інвестицій та створення спільних підприємств зі значною часткою іноземного капіталу на території України.

Сьогодні на світовому ринку інвестиційних ресурсів попит значно перевищує пропозицію, тому поява на ньому України одразу примушує її вести жорстку конкурентну боротьбу за інвестиції з різними країнами, які мають більші шанси привабити іноземного інвестора.

Питанням формування сприятливого інвестиційного клімату України, створення класифікацій чинників інвестиційної привабливості країни, які впливають на інвестиційні процеси, та розробки основних напрямків інвестиційної політики присвячені наукові праці таких вітчизняних економістів, як: Є. Акименко, Н. Бутко, С. Зеленський, В. Паппа, А. Пересада та ін.

Мета та завдання статті

Інвестиції є рушійним фактором економічного зростання країни. Тому кожна держава розробляє заходи для залучення іноземних вкладень, що знаходять своє відображення у вигляді інвестиційної політики.

Інвестиційна політика визначає напрями інвестиційної діяльності, джерела фінансування інвестиційних проектів, структуру інвестицій, умови для виконання загальнодержавних, місцевих і внутрішньогосподарських інвестиційних програм з метою створення сприятливого інвестиційного клімату та розвитку інвестиційного потенціалу регіонів, формування позитивного інвестиційного іміджу всієї країни.

Незважаючи на позитивні зрушення у сфері інвестування, Україна залишається країною з несприятливим інвестиційним кліматом та посідає останні місця в міжнародних рейтингах оцінки інвестиційної привабливості [1].

Отже, слід зазначити, що на сьогодні проблема розробки ефективної інвестиційної політики та залучення іноземного капіталу залишається актуальною для України, що і є метою цієї роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження

Зростання інноваційного потенціалу регіональної економіки, прискорений розвиток високотехнологічних виробництв по випуску конкурентоспроможної продукції та формування експортного потенціалу є можливим лише завдяки впровадженню вітчизняних та світових науково-технічних досягнень.

Сьогодні в межах інвестиційних проектів переносяться конкурентні виробництва із зарубіжних країн, використовується фактор дешевої та кваліфікованої робочої сили. Багато конкурентних технологій упроваджується на реструктуризованих вітчизняних компаніях. Особливо це актуально для сфери будівельної індустрії, переробки та енергозбереження. Це дає змогу ефективніше використати кваліфікований виробничий потенціал та нарощувати його конкурентоспроможність.

Однак через трансфер технологій в економіку надходять технології сьогодишнього або вчорашнього дня, але не найновіші. Через високий науково-дослідний потенціал України як з точки зору результатів, так і можливостей, важливою є концентрація ресурсів для нарощення інноваційного потенціалу за напрямками головних наукових шкіл та провідних лабораторій. Тут суттєвими є як державна підтримка, так і розвиток сучасних організаційних моделей, які об'єднують науку, банки та промисловість.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій у Харківській області виступають власні кошти підприємств і організацій області (рис. 1) [4].

Значне поживлення динаміки капітальних інвестицій у Харківській області відбулося в 2011-2012 роках через підготовку до проведення матчів фінальної частини чемпіонату Європи по футболу «ЄВРО – 2012».

Проте збільшення обсягів фінансування не позначилося на змінах у його територіальній структурі. Більшість інвестицій щорічно замикає на собі місто Харків. За 2010-2013 роки обласний центр у сукупності з трьома прилеглими районами (Харківським, Чугуївським, Дергачівським) та містом Лозовою забезпечили 90 % капітальних інвестицій у регіоні (рис. 2) [4].

Основними напрямками інвестування в Харківській області виступають інвестиції у переробну промисловість, будівництво, торгівлю та агропромисловий комплекс. Негативною тенденцією можна вважати зменшення частки інвестування транспортного комплексу (рис. 3 та рис. 4). [4].

Одним з ключових напрямів залучення капітальних інвестицій для Харківської області є житлове будівництво.

Забезпеченість населення області житлом у 2-3 рази нижча, ніж у країнах ЄС. При цьому зростання забезпеченості жителів області пов'язано не стільки зі зростанням обсягів будівництва, скільки зі скороченням чисельності населення регіону за цей час більше ніж на 11 %.

Капітальні інвестиції у житлове будівництво Харківщини за 2010 – 2013 роки становили понад 5 млрд грн. Більше половини з них припадає на кошти населення на індивідуальне житлове будівництво, освоєні в місті Харкові (рис. 5). [4].

Рис. 1. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування 2011-2013 роки

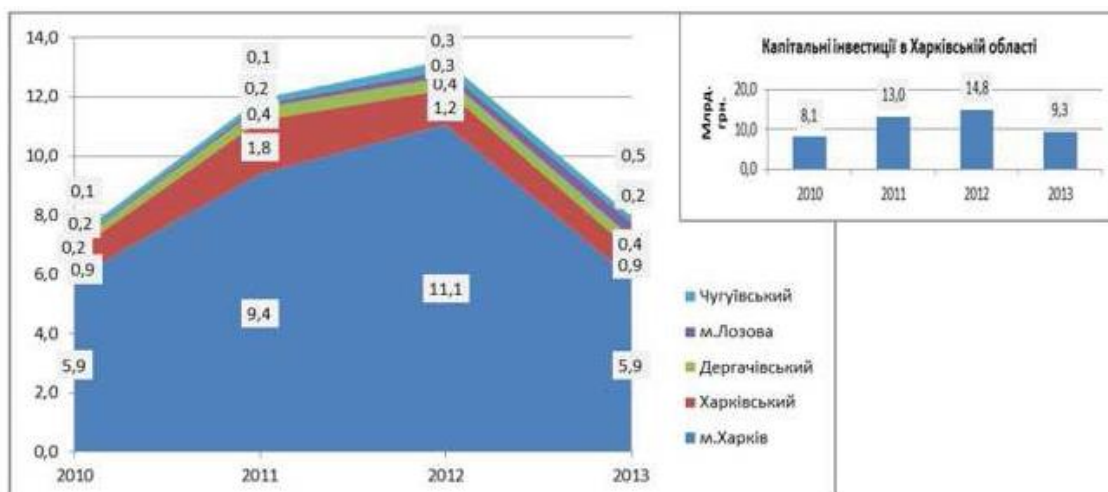

Рис. 2. Динаміка капітальних інвестицій у Харківській області

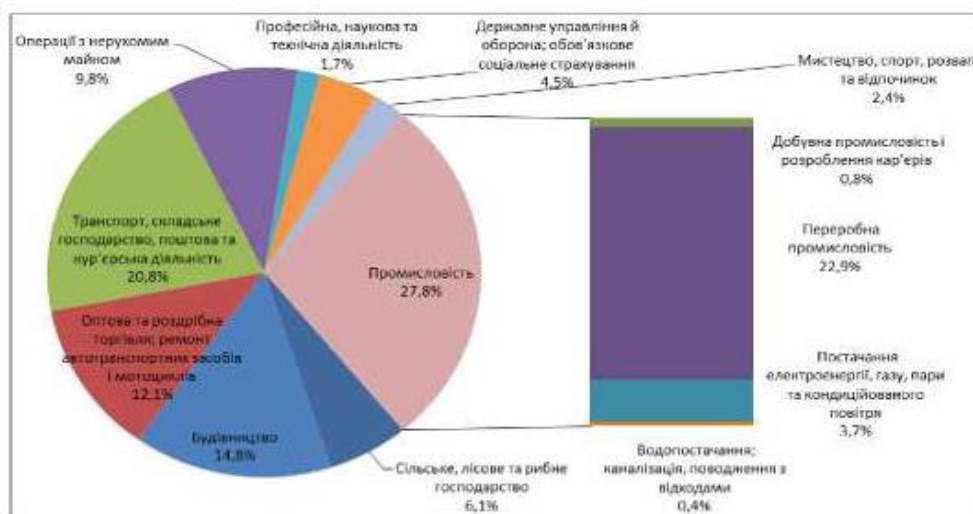

Рис. 3. Структура капітальних інвестицій Харківської області у 2010 році

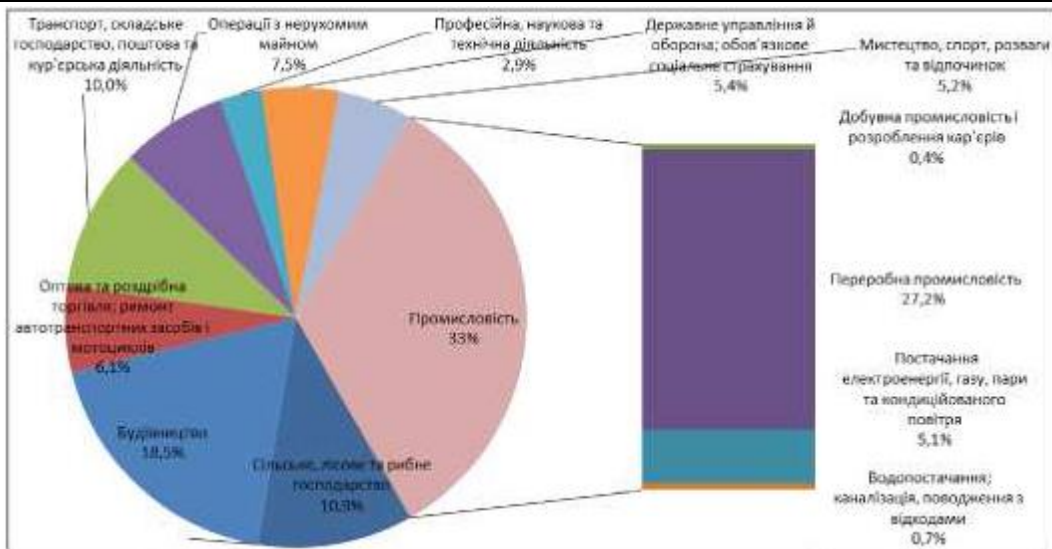

Рис. 4. Структура капітальних інвестицій Харківської області у 2013 році

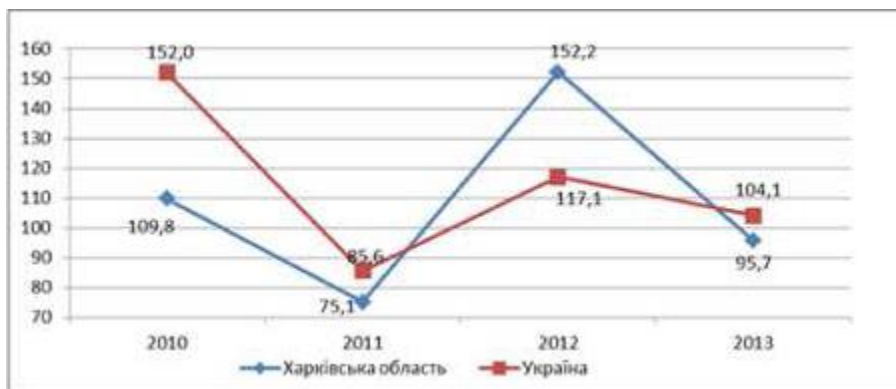

Рис. 5. Індекси капітальних інвестицій у житлове будівництво у 2010 – 2013 роках

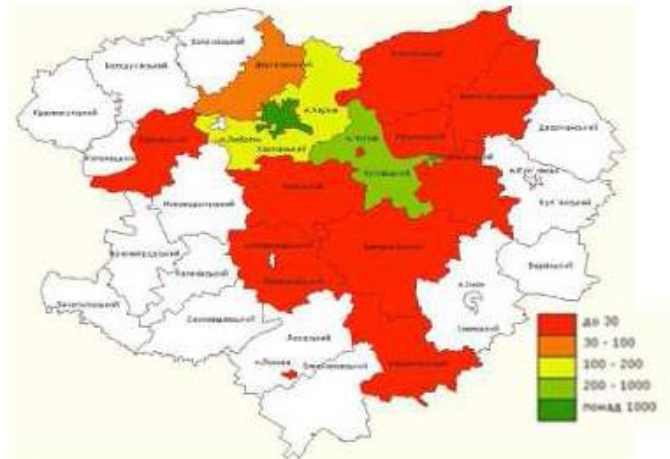
Житлова проблема залишається вкрай актуальною для регіону. Існує великий відкладений попит на житло. За офіційними даними попит на поліпшення житлових умов в області потребують 26,5 тис. сімей в області. Реальний попит на житло набагато вищий, особливо серед молоді.

Харківська область є одним з найбільш інвестиційно привабливих регіонів України згідно з національними рейтингами. Проте, як і капітальні, прямі іноземні інвестиції зосереджені в м. Харкові та прилеглих районах (рис. 6) [4].

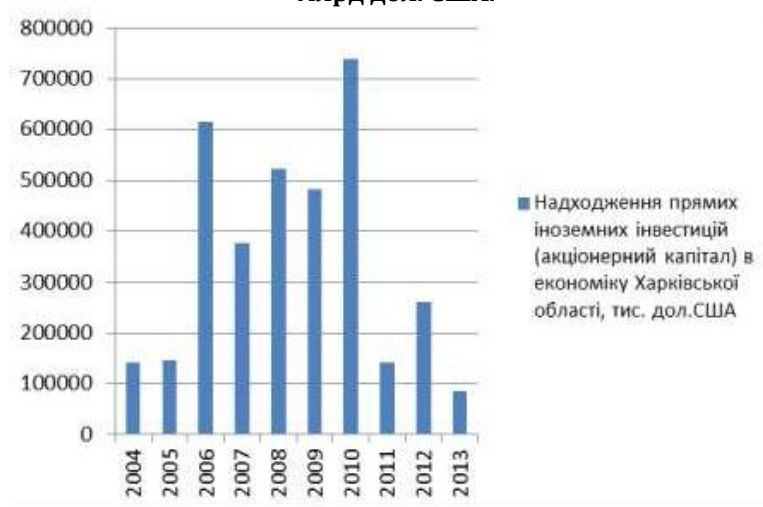
Протягом останніх років в області значно послаблено динаміку річного припливу іноземних інвестицій (рис. 7 та рис. 8) [4].

Оцінка Індексу інвестиційної привабливості України проводиться Європейською бізнес-асоціацією за підтримки дослідної компанії In Mind. Індекс розраховується на основі регулярного моніторингу оцінок інвестиційного клімату України першими особами компаній – членів Європейської бізнес-асоціації. Пріоритетними завданнями ЄБА є зменшення перешкод для інвестування, підтримка різних механізмів, які сприяють економічній інтеграції до ЄС та сприяння позиціонуванню України як держави, привабливої для інвестицій та ділового партнерства.

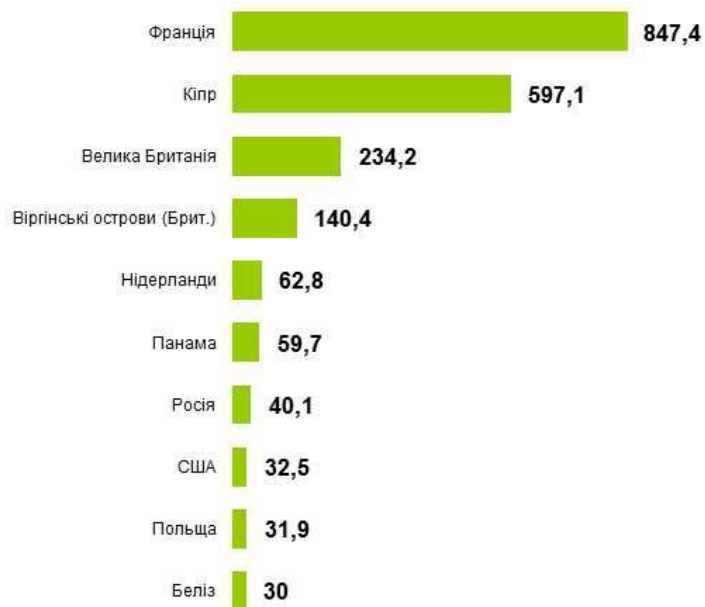
За інформацією ЄБА, інвестори зафіксували негативні тенденції, які сьогодні спостерігаються в економіці України: корупцію (15 %); недосконале правове середовище (11 %); непрозорість судової системи (5 %); технічні бар'єри в процесі митного оформлення (13 %); 5 % респондентів зіткнулися з проблемами під час отримання банківських кредитів і позик. Опитані представники компаній – членів ЄБА - не змогли дати позитивну оцінку бізнес-клімату в Україні, незважаючи на те, що на глобальному рівні у вітчизняній економіці відзначаються позитивні зрушення.

Рис. 6. Прямі іноземні інвестиції в Харківську область станом на початок 2014 року, млрд дол. США.

Рис. 7. Динаміка річного припливу іноземних інвестицій

Рис. 8. Основні країни - інвестори до Харківської області - станом на початок 2014 року, млн дол.. США.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Залучення до національної економіки України іноземних інвестицій в умовах гострого фінансового дефіциту - дуже важлива справа. Та, на жаль, обсяг їх сьогодні через відсутність належної правової основи та реальних гарантій незначний. Іноземні інвестори потребують гарантій. Інвестиції в економіку України та її регіонів здійснюється здебільшого у вигляді створення спільних підприємств, придбання об'єктів нерухомості шляхом прямого їх одержання або у формі акцій, облігацій, інших цінних паперів.

З точки зору нинішнього стану виробничих потенціалів регіонів України, масове залучення іноземних інвестицій відіграє надзвичайно велику роль у виході нашої держави із скрутного становища, але орієнтуватися в довгостроковій перспективі на них не слід, оскільки орієнтація на зовнішню допомогу шкодить використанню наявних ресурсів унаслідок їх екстенсивного використання.

Для забезпечення життєдіяльності, формування та нарощення виробничого потенціалу регіон повинен напрацьовувати свої фінансові ресурси, що й має стати предметом подальших досліджень у цьому напрямі.

Список літератури

1. Зростання інвестиційної привабливості. – УКАБ. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.agribusiness.kiev.ua>.
2. Рейтинг міст і регіонів України. Рейтингова агенція НАЦ «Інститут Реформ». – К., 2015. – 66 с.
3. Рейтинги агентства Moodys [Електронний ресурс]: Moodys. – Режим доступу: <http://www.moodys.com>
4. Стратегія розвитку Харківської області на період до 2020 року.
5. Статистична інформація. Державний комітет статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

References

1. *Zrostannya investytsiynoyi pryvablyvosti*. (2016). Retrieved from: <http://www.agribusiness.kiev.ua>.
2. *Reytnyh mist i rehioniv Ukrayiny*. Reytnyhova ahentsiya NATs «Instytut Reform». (2015). Kyiv.
3. *Reytnyhy ahentstva Moodys*. (2016). Retrieved from: <http://www.moodys.com>.
4. *Stratehiya rozvytku Kharkivs'koyi oblasti na period do 2020 roku*. (2016).
5. *Statystychna informatsiya*. (2016). Derzhavnyy komitet statystyky Ukrayiny. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Стаття надійшла до редакції 27.10.2016 р.